

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; az ágostai vallásnak egyetemes közgyűlésének többi határozati; *Bácsmege*: véghatározat az eczettárgyban, megyei levelezések, a magyar gazd. egyesület pártoltatása, élelembeliek árszabása; 'sa't.; *Ferőczmege*: Palacsá ingovány kiszikkasztásának ügye, botrányos magánpör, vegyes házasság miatti baj, intézkedés a hidak s malmok iránt, törvénykezési ügy; 'sa't.; *Sopronymege*: vegyes házassági s egyéb egyházi ügyek, a sopronyi németek német színházat nyitnak, 'sa't.; *Győrmege*: új főispán, egyházi ügyek, katonai élelmezés, magyar színeszet, 'sa't.; *Szatmarmege*: újabb fölrás a megyei sérelmek, magányos vádak iránt, szolgabírák szaporittatása; 's a' t.; *Tornamege*: tisztválasztási ügy, 'sa't.; erdélyi országgyűlésre összehívó körlevél; gyöngyösi viszonyok; 's a' t.) Spanyolország (újabb jele a spanyol-angol surlódásnak; 'sa't.) Anglia (chartista mozgalom Peel ministersége ellen; 's a' t.) Franciaország (merény a kir. hercegek élete ellen; 'sa't.) Külföldi elegyhír. Dunavizállás.

Magyarország és Erdély.

Öcs. 's ap. kir. Fels. következőket megyei főispánokká méltóztatott legkegy. kinevezni: Győr megyében Mári ch Dávid tornai főispánt; Tornában Comáromy István abauji főispánhelyettest; Abaujban gr. Károlyi Lajos es. k. kamarást; Turóczban Révay György bárót; Békésben gr. Károlyi György esongrádi főispánhelyettest; Bácsban Rudics József ugyanottani főispánhelyettest; Verőczében Siskovics József zemplényi főispánhelyettest; Csongrádban: főisp. helyettesté Aczél Ant. békésmegyei főispánhelyettest; Árvaiban főispánhelyettesté Marczibányi Antalt; Hevesben szinte főispánhelyettesté Almásy Gedeon ugyanezen megyei első alispánt, ez utóbbit egyszersmind „kir. tanácsos” czímmel ruházván fel, végre, Gombos Bertalan kir. ügyigazgatósági tiszteletbeli fiskálist valóságossá ugyanott.

Az egyesülés dolgában az ág. vallás. egyetemes közgyűlése köv. nevezett ki: a négy kerületi felügyelő és négy superintendenshez a bányavárosi egyházkerületből: Tihanyi Ferencz temesi gróf és főispán, Schedius Lajos k. tanácsos, Sréter János alispán, Kubinyi Ágoston, Lissovényi László, Kossuth Lajos, Valentinyi János esperes, Chalupka János, Mikolay István és Székács József urakat; a tiszai kerületből: Dráskóczy Sámuel alispán és kerületi helyettes felügyelő, Szontagh István, Szent-Iványi Károly, Pulszky Ferencz, Fabriczy Sámuel, Spóner Pál t. bírákat, Spissák György esperest, Ferencsik Sámuel, Kolbenheyer Móricz, Vandrak András, Hlavacek Mihály és Pelech János urakat; a dunántuliból: Benyovszky Péter, Horváth Dániel és Döbrentei Gábor bírákat, Perlaky Dávid esp. Wimmer Ágoston, Haubner Máté és Hettyésy László urakat; a dunamellékiből: Justh József és Skultety Pál táblab. — és Karka Sámuel esp. Simko Vilmos és Boleman István urakat. Továbbá indítványoztatott egy evang. egyházi és iskolai hírlap megalapítása, mellynek szerkesztőségét Székács József, Török Pál pesti hely. hitv. hitszónok és Taubner Károly pesti v. professor társaságában magára vállalta; ennek megalapítására megkívánta a kezességet az elnök gróf 4000 pfg. for. erejéig megajánlotta. Olvástatott a dunamelléki hely. hitv. superintendenciától a czélba vett középponti reform. főiskolának a két evang. felekezet összpontosított erejével eszközözendő felállítása ügyében a köz fő felügyelőhöz intézett hivatalos felszólítás; melly az egyesülés miképeni eszközésének kidolgozására kiküldött választmányhoz az egybeolvadás reményében véleményadás végett utasított. A gyűlés vége felé elment meg a hely. hitv. egyetemes gyűlésből ide küldött követség, melly küldöttek lepecsételt levélben foglalt választát hozta által a két ev. egyház egyesítésére ügyében, szóval egyszersmind azt jelentvén, hogy gyűlésök a vegyes házasságok akadályoztatása tárgyában alapos felirással kíván nyolaz ó es. k. felszólítás legkegy. orvoslás végett járulni, mellynek mind a nyolaz ó es. k. superintendencia nevében fölterjeszhető végett ezen gyűlés hozzájárulását ohajtvá, a végett választmányt hozzájuk küldetni kért, melly a felirást velök együtt dolgozza ki s köz megállapodás után aláírja. A vegyes házasságok akadályoztatása kérdésében közösen fölterjesztendő felirásra nézve az evangélikus ágostai hitvallásu egyetemes gyűlés is megállapodott, és a végett báró Prónay Albert, Döbrentei Gábor, Benyovszky Péter és Székács József urakat küldötte ki. Jentés tétetett továbbá a bártfai evang. ágost. hitvall. gyülekezet fölperessége iránt sz. k. Bárta városa ellen Hrabovszky Péterfele alapítvány teljesítése iránt 1795dik év óta a tiszáninneri ker. tábla előtt lefolyt 's a' n. m. k. föltörvényszékekhez följevitt pernek egység útján lett béfejeztéről. A mennyire t. i. ezen ügy külön négy hazai törvény által fentartva ezen gyűlés felügyelése alatt itették, és e tekintetben a hitsorsosak egyetemes figyelmében tartaték. Lissovényi László ur, ugy mint a bártfai gyülekezet meghatalmazottja 's az egyetemes gyűlés megbízottja részéről kimerítő tudósítás tétetett azon okok 's okokról, mellyek az egység megkötése iránt forogtak fen, az egység pedig nyomtatott példányokban adatott be. A jelentésből, valamint az egységből következők méltók köztudomásra: 1656. és 1657ben szerzetett meg az alapítvány öszvesen 6510. forint arany és ezüstben; tétetett az a bártfai evang. iskola javára és a külföldi egyetemekbe kimenendő tanuló ifjak gyanolítására 's kezelése a bárta-városi tanácsra bízott. Az alapítvány 1713. v. óta megszünt gyümölcsözni; az óta részint országgyűléseken (1723: 70; 1729: 17, 1765: 13., és 1791: 26, részint kir. kegyelem útján folyvást követteltetett; 1795ben megindított iránta a per; ebben elsőbb a bíróság, ezután pedig a követelő gyülekezet fölperessége szállított le; ezeknek magatjani megállapítása után a gyülekezet a kereset érdemében is felette súlyos életet nyert, melly a föltörvényszékekhez vala feljebb vive. Az alapítványi somma (6510. m. forint) a kereset-levélben a felperes gyülekezet részéről 5425. éves fra reducáltan volt kitéve, melly általános kitétel az alapítványnak változ. leendő megítélését következtethette volna, kamatok megtérítéséhez több törvényes oknál fogva remény sem lehetvén. Ezen per egyik szülő oka volt Bárta városa különböző két vallásu lakosai meghasonlásának, a catholicusok és evangélicusok közötti százados villongások dühének, 's ez utóbbiak e városbeli rivalalokból lett teljes kizáratásának. A kerületi tábla súlyos ítélete, sőt az

actoratus kérdésének is még a hétszemélyes föltörvényszék ítéletétől függő bizonytalan volta, a pernek az alapítvány sommájára nézve is kétes kimenetele; a városnak öszinte megelőző ajánlásai 's azon köteleztetése, hogy az egység somma e város evangélicus lakosinak újabb terheltetése nélkül egyenesen a város gazdasági pénztárából fogna kifizettetni; a pert előadó ítélőmester, Kelemen János ur 's a' t. k. tábla több tagjai javaslásai; a perlekedő felek részéről egy iránt nyilvánított békes szándék, 's egyezkedésre, sőt áldozatokra is kész akarat; a város két felekezetei között dühöngő százados ellenségeskedéseknek szerencsés megszüntetése, mellyek különben is a pernek bármely fél javára leendő bírói foglalás erőszakolt természete által csak még inkább súlyosíthatnának; továbbá a bártfai egyház részéről tett olly szabályos utasítás, melly szerint inkább csekélyebb summával egység mint nagyobb foglalás útján megelégní kész legyen, és az evang. ágostai egyház Pesten levő fejeinek, kik a tudósító felszólítás következtében gyakrabban ülést tartottanak, jegyzőkönyvileg nyilvánított hozzájárulása, mind ezen körülmény mint annyi sürgető ok elég volt az egyezés megkötésére. Az egyet. gyűlésrészéről is Lissovényi urnak gondos eljárás azért, mint ezen avult és már kétségessé lett alapítványnak nagyobb részbeni megmenetéseért szives köszönetét nyilvánította mint szinte m. Kelemen János ítélőmesternek is mint az egyezés egyik főszközlőjének. — Az egyezés köv. feltételeken épül: 1) az alapítvány fejében fizet a város kerekén 5000 pfg. ftot, az egyház pedig eláll annak egyéb járuléka követelésétől örök időkre. 2) Az alapítvány kezeléséről a város teljesen lemond, 's attól illetőleg fölmentetik. 3) Az egyezési somma e város lakosaira háritandó minden újabb teher, gyűjtés, vagy ajánlás nélkül, a város gazdasági pénztárából, 's nem másképp fog kifizettetni. 4) Ezen alapítvány iránt folytatott per azonnal megszüntnek fog bíróiképen nyilatkoztatni. 5) A perben használt irományok és oklevelek egyedül az illető levéltárak egészlete tekintetéből tartatnak meg, de újabb kereset-támasztásra mind a két részről erőtlenneknek nyilatkoztatatnak; ezenfelül pedig szabadságában álland a városnak ezen alapítvány exarticulatiója iránt az országgyűlésen az illető lépéseket megteenni. A convent az egész eljárást helyben hagyta.

(Bácsi közgyűlés vége) Igaz tiszteletre ragadott bennünket a főmélt. udv. kanczel. honi törv. fölött örökös szilárd rendíthetlensége, midőn Kiss és Jankovics alapítványi tömege kormányzójának azon folyamodására, hogy Kovács Mihály táblabírák ellen indított esődületi pörben a törvényszabta határnapokon tul is megjelenhessék, ¹⁰³⁶⁷827 udvari szám alatt érkezett tagadolági k. rendelmény fölolvastatott, 's ugyane esődörben a kir. ügyek igazgatója úgy azonban, mint magyar kir. egyetemi znio-váraljai uradalom jogai föntartója részére ¹⁰⁷⁷⁹830 szám alatti hasonló k. rendelmény hirdettetett ki. Kitérik a nemzeti kormányhatóságokat tisztelő kebel nemes érzelmé, ha a fejdelem 's nemzet között szentesített törvény ott is egyenes vezérelvül választatik, honnét annak magyarázati forrása kegyeskedéssel párosíthatni gyakorl. kívántatik. Elolvastatott végre a kényes eczettárgyban a magyar egyetemi orvosi kartól érkezett vizsgálati nyilatkozás, mellynek diák nyelven szerkesztett finom szövedékü szavai szerint kijelentetik, hogy az ércsavak, különösen pedig a kénsavany-acidum sulphuricum-csak annyiban létezik a megvizsgált mesterséges eczetek vegyületében, mennyire azok a vízből, mellyből készítették, átszármaztak, 's így az ércsavak „libere” benn nem találtatván — az illy eczet az egészségre nézve nem ártalmas; minden esetre mégis a készítettés szorgos figyelem mellett engedtesék csak meg, különben könnyen veszélyessé változhatik. Két pont igen föltűnő vala e vizsgálatruli jelentésben, az első, mert a föl küldött eczetek az itten vizsgálódó tisztí választmány rendeletéből dunavizzel valának fölöntve, merem tehát föl szólítani orvosinkat 's minden természetvizsgálót: található e a dunavizben kénsavany? a 2dik a „libere” szó, mert kitűnt a Baján folytatólag tartott tisztí vizsgálatból több hiteles adat után, és épen egyik eczetgyártó által előmutatott vegyítékjegyzékből v. vényből (recipe), hogy az érintett 's föl küldött mesterséges eczetágyakba alomul 10 — 13 — obon — uncia — kénsavany — azonkivül timsó és sósavany szokott véfetni, és ezen savak nélkül — a vallomások szerint is — a kérdésbeli mesterséges eczet nem készíthető. Kitűnt ezen fölül a vizsgálati iratokból, miként valódilag több egyed, sőt a jelenvoltak közül két föltisztviselő, egész családok is ezen eczetek használatá után rögtön hasesikarást kapva megbetegültek 's huzamosb hasfájásban kínlódtak, végre tapasztaltatván, hogy egyik mesterséges eczetkészítő ezen álczetet ágyára — borecetet készíteni akarólag — bort öntvén, abból is hason alakú vizecet lett, mellyben szinte hiányoztak a növény savanyok, mint megkívántató alkat az egészséges eczetben; — e tapasztalati szempontokból — annál inkább, minthogy az orvosi kar által ajánlott szorgos felügyelés, a csaláfkodás leginkább a köznépre nézve naponkint fortélyosabban elharapozván, kellőleg nem is intézethető, ezen mesterséges eczet készítése megyszerte eltiltatott, 's mint az egészségre ártalmas szernek árulata törvényes fenyték alatt tilalmaztatik, meghagyatván az illető szolgabíráknak, hogy a lepecsételt

e vármegyei tanácskozást közgyűléstől elkeseríti 's itt semmi s z a k a d á s nincsen. — 2) Ugyanazon nap a főispán a múlt évi dec. 14-ki közgyűlésből U. M. táblab. ügyében hozzá bocsátott levélre a KK. és Rnk válaszulvén ennek folytában U. M. a főispán levelében elismert 3 rendű vád irányában magát az általa felmutatott oklevelekkel igazolván teljesen megczáfoltatták a vádak, annál fogva ezen igazoló okleveleket a főispánnak megküldeni elhatározták 's megírni azt is, hogy nem mulaszthatták el a R. örömeiket nyilvánítani a felett, hogy a vádlott ártatlanságát minden vád és gyanúsítás ellen tökéletesen igazolván a KK. és Rnk eddig benne helyezett bizodalmit is, mely ez igazolásnak teljes reményvel nézett elibe, nemcsak meg nem csalta, sőt nevelte és szilárdította. 3.) a vármegye két fölterjesztése után a nagyméltóságú Helytartótanácsból válaszul nyerte, hogy a rendőri törvények kívánatahoz képest 4 új szolgabíróval szaporítani a rendes szolgabírók számát nem ellenzi. Hoszszas vitára nyujtott e tárgy alkalmat, mert azok, kik a juridicumokat a publico-politicumoktól elválasztani kívánják, itt is tekintve a célirányosságra azt hívik, hogy ha egyedül rendőri sz. bírók lesznek, törvény-szabta rendeltetésöknek jobban megfelelnek, mások a rendes sz. bírókkal mindenben egyenlő hatóságba kívánták soroztatni, 64 beszélő szavazott e tárgyban, végre az elnök 34 többséget azok részére monda ki, kik rendes sz. bírói hatósággal kívánják a 4 új szolgabírót felruházni. —

Sopronymegye őszelő 6-ától folytatva tartja még most is közgyűlését. Levelezésben gazdag határszéli törvényhatóságunk közérdekű nevezetesb tárgyai több testvér megye levelei voltak. Liptó és Gömörmegyék vegyes házasság iránti levelek olvastattak fel, 's tárgyak országgyűlésre följegyeztetni határozatott. Ezután Temes és Szathmár levelek következtiben felírás rendeltetett ő felségéhez Kraszna, K. Szolnok és Zaránd megyék ugy szinte Kövár vidékének visszszakapcsolatását hazánkhoz sürgetni. Nógrádmegye levelére egy r. kath. ifjunak a losonezi ref. collegiumba be nem fogadtatását a KK. és RR. országgyűlésileg tárgyalatni határozták. De nem leltek pártolást Gömör és Turóc megyék levelei, melyekben az egyházi személyektől a világi — különösen érsekektől és püspököktől a főispáni-hivatalok elvétele tervezetik 's a tárgy országgyűlésre halasztandónak iteltetett. Hasonlóul nem talált viszhagra Csanád megye azon levele, melyben a primáshg kir. táblai ülnököket nevező joga el-töröltetésének eszközzésére szólítatik fel megyénk 's tudomásul vétetett leginkább 2od alispánunk azon értelembeni előterjesztésére, mely az annyira sürgetett ésolly szükséges bírói függetlenség elérésére sokkal kívánatosbnak jelenté: bár az illyes hivatalokra kinevezési jog minél több személy közt volna megosztva! Végre a mézárosoknak husáremelésért könyörgő levelük került szőnyegre, de felolvastatása annak 2 krral leszállítottatását eszközöl 's így városunkban a hus fontja 13 v. kr. Az idei fegyvergyakorlások szük szénatermésünk miatt — megyénkben csak 2 hétig tartandnak. — Abday Sándor színész társasága mulattatja közönségünket magyar szini előadásokkal 's megelégtetésre. Télre meg fog nyitni a sokba került igen díszes új színház. Nem eszközölhetné e a' ns város: hogy ott néha nemzeti nyelven is történnének előadások? néha! a' kívánság igen szerény; ott, hol alig 200 éve országnagyok palotáiban, de polgárlakokban is bizonyosan magyar szó hangzott, és ott hol Kis János el 's egy magyar képező társaság 51 év óta virágozik, ott keserű satyra, hogy a' magyar szó törvényszüneteken csak fehér-holló és mindig ritkább! Győr, Fehérvár, Komárom és Pápa is Fekete Gábor élvezhető szini társaságát 20 előadásra 500 p. forintért biztosították maguknak. Nem tudom, mit fizet azon haszonbérlo, ki a város szemetjét megvevén azt csak későbbben mint érett trágyát gyűjteti össze; de ha a' ns város, mihelyt a' szemét észrevéttetik, maga gyűjtené azt össze, egészségi és csinosodási tekintetekben is nyerne 's tán még el is adhatná úgy, hogy kielégítő magyar színész társaságot tán épen több hónapra is biztosíthatna. Mert legyünk őszinték, sok ott a' szemét. —

Győrött, őszelő 14-én. A' megyei közgyűlést f. hó 6-án első alispánunk azon kijelentéssel nyitotta meg, hogy a' főispáni kinevezés ugyan nem történt meg, mivel azonban ő cs. kir. főhgsége az ország nádora, 3kán Győrött keresztül utaztakor ollyképen nyilatkozott, hogy mihelyest Bécsbe érkezik, azonnalszorgalmazandja e' kinevezést, annál fogva a' gyűl. egy héttel tovább halasztassék. Az indítvány elfogadtatott. Ezután volt országgyűlési követünk 's főszolgabíránk Takács Sándor előadván a' dunántuli kerületi táblához történt kineveztetését, a' Rktől ékes beszéddel bucsut von; mire Szerdahelyi Ferencz bíró válaszolt, 's különösen kiemelé a' bucsuzónak jelességei közül azt, hogy lágy pástor nem volt, azaz: hogy a' törvények szigorú végrehajtása mindenkor fő erényei közé tartozott 's indítványára T. S. urnak hoszszas hivataloskodása alatti példás buzgóságaért a' jegyzőkönyvbe köszönet iktattatott. E' szerint megürülvén a' főbírói hivatal, ennek azonnali betöltése indítványoztatott; a' Rk többsége azonban oda hajlott, hogy a' járásbeli al-, ha pedig ez érdekelve volna, a' középponti tiszteletbeli főbíró végezze az ezen hivatal köréhez tartozó foglalatosságokat. 9-én a' főhgnádor éjszakára Győrött megszállván a' megye 's város részéről tiszteletére küldöttség járult. 13-án folytatott a' közgyűlés, melyben mindenek előtt felolvastattott a' nm. főkanzellár levele; 's ebből értették a' Rk, hogy ő fels. Győrmege főispánjává szolgálgegyházi Marics Dávid tornai főispánt méltóztattott kinevezni. Ezen levél valóban közörömmel fogadtatott 's határozatott, hogy midőn a' kinevezés hivatalosan megérkezik, az első alispán által a' tisztelkedések 's a' tiszválasztás minél előbbi megtarthatása tekintetéből gyűlés hirdettessék. A' gyűlés többi tárgyai ezek: 1) Csanádmegyének azon indítványa hogy a' primáshgnek kir. táblai ülnököket kinevezni jogot adó törvény töröltessék el, az országgyűlési utasításokkal foglalkodó választmánynak kiadatott. 2) Hasonló határozat mondatott azon indítvány felett is, hogy az egyházi személyek főispáni hivatalat ne viselhessenek. 3) Vasmegeyének a' külföldre utazóknak adandó uti-levélek' szerkezetére nézve közölt véleménye az országgyűlési tárgyak közé jegyeztetett. 4) Nógrádvármegyeének indítványa:

hogy a' kath. ifjaknak az evang. iskolákba járás engedessék meg, elfogadtatott. 5) A' marhahus fontjának ára városokban 12, állomási helyeken 11, 's falukon 10 v. krra szállítottatott. Végre ugyanezen gyűlésen előfordulván, hogy a' megye 50 ezer's néhány száz ezüst forintnyi adóbeli tartozással van hátramaradásban, az adószedői hivatalnak jog adatott a' tartozók' perbe idéztetésükre. A' katonai élemezés tárgyában munkálkodó országos választmány küldöttsége 12-én érkezett ide 's a' katonai laktanyák vizsgálásával kezdé meg munkálkodását. A' magyar színészeti egyesület f. hó 13-án tartá közgyűlését, melyben a' 26-án ismét megkezdendő magyar szini előadások iránt tétettek intézkedések. Ugyanekkor Zmeskál István leköszönt az igazgatói hivatalról azon okbul, mert hivatalát viselvén némelly költségei voltak, melyeket beszámítani nem kívánt ugyan, de melyek viselése nehezére volt. Ezen leköszönés után határozat hoztatott, hogy jövőre a' színházigazgatóság részire egy szabad páholy adassék; 's e' határozat után Z. az igazgatói hivatalt ismét elvállalta! —

Torna, őszelő 9. F. hó 6-án kezdett évnegyedes közgyűlésünkön kevés érdekes tárgy fordult elő, ámbar a' közelgő tisztválasztás hírére a' nemesség közül is szép számmal jelentek meg. A' tisztválasztást f. őszelő 22-ikére kitűző főispáni levél csakugyan ki is hirdettetett, melyben egyszersmind a' tiszti jelentések beadása és a' tisztválasztást illető 's még 1838-ik évben alkotott rendszabályok iránt választmányilag javasoltatott módosítások is vitás alá kerülendnek, mely szerint az özvegy vagy nem nemeseknél férjnél levő nők azon oknál fogva, hogy a' törvény a' nőnem a' közigazgatás minden ágáiból kizárta, de más részről azokat a' személyes részvétellül a' női szemérem tiltván, megbízás általi szavazások sok visszaélésre szokott alkalmul vétetni, különben pedig nem is lenne igazságos az élő férfiak nőinél több jogot adni az özvegy, de kivált nem nemesekhez nőül ment nemes nőknek; nevezetes még az említett választmányi véleményben az, hogy a' megye közelebbi közgyűlésén hoztatott 's a' tisztesb rendű nem nemeseknek szavazatot adó határozatát, — e' tárgynak minden oldalról bővebb megvitatása után, a' honban kifejtett közvéleményre is figyelmezve — felfüggesztetni, és ezen sarkalatos nemesi jog kiterjesztését egyedül országgyűlés által vélvén tehetőnek, azt oda utasíttatni javasolja. Egyébiránt Sopronymegyének a' dunahajózási szerződés iránt közölt indítványa pártolotni; — Zólyommegye által figyelembe ajánlatott hermaneczi papirgyárra nézve a' megküldött mutatónyelvek más gyári készítményekkel összehasonlíttatni, 's ha a' minőség és árra nézve az eredvény kedvező, a' megye szüksége onnan pótolotni; — Pestnek az 1830-iki katonák haza bocsátatása eszközzését előmozdítatni kívánó felszólítására, ha a' megyében eset adja magát elő, — minthogy a' nélkül nem tudhatni: önként maradt e' oda valamely katoná, vagy másutt telepedett e' le? — akkor a' szükséges lépések megtétetni; — a' mezei rendőrségi törvény körében választmányilag kidolgoztatott rendszabályok, tárgyalatás végett, a' jövő évnegyedes közgyűlésre halasztatni, 's e' leve közhírül adatni rendeltettek. — Ez alkalommal egy helység r. kath. lakosai által, tavaly, nagyboldogszszony napján a' mezei munkában, kaszáiknak elszedésével gátolotatott reformatusok panaszára kelt vizsgálat is előfordulván, — a' gátlók a' nyomozó választmány által megdorgáltatni rendeltettek, 's a' további visszaélések, és önbiráskodásuk helytelenségére figyelmeztetni; — a' reformatusok nevében kívánt napszámok megtérítése elmaradván. A' tisztválasztási rendszabályok az itatásokat nálunk, a' hivatalra kijelöltetésből kihagyatással rendelik fenytetni, — még is elkezdődött már az itatás, — majd meglátjuk: lesz e' elég hatályosság a' statusban e' rendszabályok sikerbe hozására! — Ugyan mikor érzük már el, hogy a' törvény ne csak papiroson létezzék, de az életben is átmenjen? meddig tűri a' józan 's mivelt közönség, hogy az alkotványt illy szenny undokítsa, 's néhány, ki más uton boldogulni nem tud, — a' köznemesség erkölcsstenítésével szerezen magának közhivatalt? — Ugy hiszem azonban, hogy illy botrányos visszaéléseknek is megkondukt már a' vég óra, — 's ha néhol, mint utóvonaglások feltűnnek még is kis ideig, de a' jövő országgyűlés hathatós gátat vetend azoknak; — mert vagynak emberké, kik a' közvéleményt nem is ismervén, szavára nem sokat hajtanak, — ezeket csak igen szigorú törvény hozza rendre. — Nálunk a' példatlan hőség és tartós szárazság miatt minden kisült, burgonya mi sem lesz, a' szőlő korán megért és szokottnál jóval hamarább lesz a' szüret, mely jó, de kevés bort ígér. L. M.

Gyöngyös, sept. elején. Néhány héti itt mulatásom alatt nem csekély örömmel tapasztalám lakosinak minden tekintetbeni előhaladtát. Szívesen fogadtatik itt az idegen a' csinosan 's jól elrendelt casinóban, melynek olvasószobájában minden magyar hirlap olvasható, hol egy újabb 's jelesb írók munkáiból összeszerkesztett kis könyvtár is létezik, mely nemcsak a' részvényesek, de az idegenek számára is tárva van. Délután közönségesen az egyesületől e' végre kibérlett 's jól elrendezett kertben mulatják magokat a' tagok. Esténkint Thalia avatottjai lépnek fel a' színházba alakított casinó teremében, kik között nem találunk ugyan Lendvayt, Egressyt, de nem is várhatunk tőlök annyit; mindazáltal gyakran jól adják elő darabjaikat. E' napokban a' helybeli kórház javára meglehetősen adatott Szigligeti „Gyászvitézek“ című drámája, de fájdalommal tapasztalám, hogy itt mulatásom alatt épen ekkor volt legkevésb számu közönség, ugy hogy a' bevételből, levonván a' levonandókat, csekély özvegy jutott csak a' kórház részire. E' jótékony intézet több nagylelkű adakozó ajánlatból csak kevés idő előtt alapítottatott, 's jelenleg elnöke Nagy János helybeli lelkész; orvosa Horner tanár; pénztárnoka Balla Mihály számtartó és jegyzője Baráth József ügyvéd, kiknek felügyelése alatt szép rendben tartatik. Kívánatos lenne mindazáltal, hogy a' nyomorral küzdő emberiség sorsa előmozdításán már többször kitüntetve munkálkodó gyöngyösi casinói egyesület, — mint a' múlt évben a' tűz martalékivá lett bajaiak részire — teremét a' kórház javára intézendő táncmulatságra is átengedné, melyből több jövedelmet várhatna e' keletkező szápolásért sovárgó elhagyatott emberiséget végveszélytől megmentő alapítvány, — mi ezuttal, mint hallám, kérésre is megtagadtatott; — kelleme-

sen hangzik itt továbbá honi nyelvünk is a' szép nem ajkiról, melyben magokat pallérozni ügyeksenek, mire nézve örömmel láttam a' szépek egyikénél, miként minden újabb szót szorgalmasan följegyezgetvén, magának szöfűzékét szerkesztett. Az utcák nevei is ujonnan rendesen följegyezgetvék. A' várost szőlődús hegyek környezik, melyekről jellemzően bő termésű, 's kellemes ízű gerézdék kínálkoznak, minélfogva reménylik, hogy az idei bor, az 1834vel fog vételkedni. Sokat lehetne Gyöngyös kies vidékéről is, a' szomszédságában fekvő parádi fürdőről, annak regényes tájkáról, különös hatású forrásáról, 's fürdejéről megjegyezni, mit mindazáltal minőségök, 's alkotórészeik bővebb kikémlése után teendek. M. A.

(Veszedelem a' rév-komáromi hajóhidon.) F. hó 5kén délelőtti 11 óra tájban a' r. komáromi hajóhidon borzasztó szerencsétlenség történt. Ugyanis a' mondott időben egy gyalpajval terhelt hat lovas szekér alatt a' hid leszakadt, 's csak nagy ügygyel bajjal sikerülhetett a' négy elsőbb lovat, hámköteleiket elvagdálva, a' veszedelemből kiszabadítani, a' két rudas lovat a' szekér magával a' Dunába ragadván. De a' rosznak még itt nem lett vége, mert a' szekér, míg a' gyalpaj magát teli nem itta, uszván egy malmot is elütött szegéről. A' szekér ki van vontatva, 's a' gyalpaj a' dunaparton szárad, de a' 2 ló oda van, nagy szerencse, hogy emberéletbe nem került e' borzasztó esemény! Ismét 1 újabb példa, mely tanúsítja, mily csekély figyelmet fordítanak itt a' vízi közlekedésre. A' zsidó rettegni szokott a' jégvidéktől, 's ezt szokta mondani: „ne menj rá, mert nincs gerendája.“ A' r. komáromi hidakra e' zsidóktól kölcsönzött példabeszéd csak annyiban nem illeszhető, hogy ezeknek van ugyan gerendájuk, de születte, korhadt és rothadt. Itt úgy látszik elődöktől öröklött szokás az, hogy a' hidakat csupán akkor szeretik igazítani, javítani, újítani, midőn már a' padlók járhatatlanokká váltak, a' gerendák elkorhadtak, a' hidlábak elrothadtak, mitsem törődve azzal, ha az utas a' drágán fizetett átkelési bér mellett hajborzasztó aggodalmak közt megyen is keresztül a' rozzant hidon. Valóban a' nagy profétának mesés paradicsomába, borotvaél-hidon kevésbé rettegés közt jut az üdvözülendő török, mint illy körülmények közt a' szegény általkező utas R. Komárom városába, 's belőle kihathat; pedig néha volt ám az illetőknek már alkalmok e' tárgy körüli hanyagságot vakarni fejüket ott is, hol nem viszkettek. Névszerint 2 év előtt egy ünnepélyes bemenetkor ugyancsak szepegték sohajtoztak ám az illetők, vajha e' solennitás minden veszély nélkül történjék meg, de hála a' jó égnek! akkor semmi baleset nem történt, 's köszönet a' korhadt lábú győri dunai hidnak, hogy ekkor magát, vagy is inkább az illetőket megbecsülte. Valóban megrovást érdemlő e' hanyagság a' hidak kijavításában. A' szükséges lágyfát majd első kézből kaphatni, a' kemény szálás fűrészt is legelőbb három mérföldnyire kell menni. És ha csakugyan nolle rá vetik is fejüket az újításra — boldog isten! minő csiga lassúsággal hajtják azt végre; hát az illy akadályos közlekedésre minő gond és figyelem van fordítva? Embertelen révésznek fogadják ekkor a' jámbor utast, kik először süvegelve tisztelkednek; de jól megnyisd ám erszényedet a' borra valóért, mert ezeknek egy pengő huszas csak annyi, mint éhes farkas gyomrában egy kopott sinszeg, különben lesz mit halanod a' b. betűből, 's vigyázz, ne hogy úgy járj velök mint én 1838dik évben, midőn egy pengő huszast nyújték a' kormányosnak, 's ő eképen nyilatkozott: „ha ezt előre tudom, úgy az úr kocsija estig is a' parton áll.“ Ezen révészknél tudtommal csak a' budapesti bérkocsisok embertelenebbek. Kívánatos dolog, hogy az elősoroltakra nézve ezután nagyobb szemügy legyen.

(Országgyűlésre összehívó körlevél.) Azerdélyi kir. főkormány következő körlevél által hitta meg Erdély minden törvényhatóságát a' nov. 15kén megnyitandó országgyűlésre: P. P. Méltóztatott fels. Urunk a' közelebb mult aug. 29-ről 3903. udv. szám alatt ezen kir. kormányzékhez intézett kegy. kir. leiratánál fogva e' n. fejedelemség 's hozzá kapcsolt részek törvényei és szabadságai sértetlenül megtartására czélzó őszinte szándékának 's ennek jólléte 's boldogsága előmozdítása állandósítására folyvást törekvő atyai akaratjának bővebb bizonyosságul ezen Erdély n. fejedelemség és hozzá kapcsolt részek három nemzethől álló ns. Rendeinek ezen szabad kir. Kolozsvár városában szokott módon tartandó közönséges gyűlését folyó 1841 nov. 15dik napjára kihirdettetni parancsolni, 's ezen országgyűlésre az ő Fels. személyét viselő teljes hatalmu k. biztossá branyicskai b. J ó s i k a J á n o s cs. kir. kamarás, valós. b. tan. Leopold császár jeles rendjének nagy keresztes vitézét ő exeját kinevezni. Mely országgyűlésen minden más tanácskozási tárgy előtt parancsolja ő Fels. hogy legelsőben is a' n. gr. K o r n i s J á n o s ú r exja halálával ürességbe jött kir. kormányzói hivatalra az orsz. ns. Rdeit törvény szerint illető választási jognál fogva az 1791-beli 20ik tezikely értelmében választás vitessék véghez, és a' felsőbb kegy. kinevezés végett késedelem nélkül terjesztessék ő Fels. elibe. 2dik tárgya leszen ez országgyűlésnek az ürességbe jött kir. kormányzék tanácsosi és ítélőmesteri hivatalokra a' törvények rendszabása szerint hasonlólag választani és azt klmes kinevezés végett haladék nélkül ő Fels. elibe fölterjeszteni; végre 3ik tárgya leszen, hogy a' hódolati hitletételéről közelebbi országgyűlésen szerkesztett 's legfelsőbb helybenhagyás végett ő Fels. elibe fölterjesztett törvényjavaslat 's más tárgyakbeli alázatos fölterjesztésekre kelt klmes kir. leiratok szokott módon kihirdettessenek és az érdeklött hódolati hitről szóló cikkek törvények sorába iktattatván a' tisztelt kegy. kir. leiratok közül, az országos rendszeres biztosságok kinevezése tárgyában ő Felségéhez tett alázatos fölterjesztésre érkezett, illő serénységgel mások felett tárgyaltassék. Meghagyatik azért, hogy a' fenirt napon és helyen kinyitandó országgyűlésre artic. büntetés alatt magok kebléből az 1791beli 11. t. cz. értelme szerint választandó arra alkalmas követei által megjelenni el ne mulassza. In reliquo etc. E.H.

Spanyolország.

(Ujabb jele a' spanyol-angol surlódásnak.) Híre terjedt, mikép a' sept. nyilatkozvány ünnepélyesítésire rendelt kivilágítás Madridban nem igen fényes volt; ezt azonban újabb hírek oda módosítják, hogy csupán az angol követ nem

világította ki szállását, mi a' közvéleményt még inkább fölizgatá Anglia ellen, mely a' sok esempezés miatt ugy is egész népszerűségét elveszté már Spanyolországban. — Beszélik, hogy a' kormány komoly zendüléstől tart, 's azért nagyobb biztosságot a' királyné lakását Andaluziába szándékozik átszállítani. —

Anglia

(Chartista mozgalom Peel ministersége ellen. Elegy.) London, sept. Skán: „A' nagyhirű chartista főnök Feargus O' Connor tiszteletére tegnap nagy lakomát adtak párthivei a' „korona és horgony“ vendéglőben. O' Connor ez alkalommal ünnepileg nyilvánítá, miszerint Peel ministersége 7 hónapnál tovább nem tarthat, 's koránsem a' whigek, hanem a' chartisták fogják azt megbuktatni, mert whigek már többé nem is léteznek, hanem csupán toryk és chartisták. Ő 4 milliónyi aláírásu folyamodást nyujtand parlament elibe a' népalkotvány ügyében, 's e' kérelem, egy millió dolgozó által mozdítatván elő bizonyosan azonnal törvénynyé fog emeltetni. Egyébiránt ő Irlandtól elválasztatni kívánja Angliát, 's ohajtja, bár e' nézetében egész pártja osztoznék, mert a' repealerek szövetezése által igen tetemesül fogna hatalmok emelkedni. Legsúlyosb e' tekintetben az angol parasztságot az irlandiakkal kibékíteni, mert O' Connell izgató beszédei folyvást magosbra esigázzák az angolok ingerültségét Irland ellen. Azon szilárd akarat könnyen elháríthatja kölcsönös felvilágítás által ezen bajt, 's csakugyan hatalmas pártot létesíthet a' toryk ellen, kik az illy általános megtámadtatásnak alig fognak szerencsés sikerrel sokáig ellenállhatni. — A' parlamentülések sept. 16kaig halasztattak el, hogy a' ministerek 's pártok általjában elkészülhessenek az új irány illő megkezdésire. — Az első ülésekben sok furcsa zavar történt; némelly toryk ugyanis feledékenységből az ellenzési oldalon foglaltak helyet, honnan aztán iszonyodva siettek el, midőn egészen ismétetlen tollu madarak közt pillanták meg magokat. — A' kis koronaörökös hgnő beteges volt, de már jobban érzi magát; mondják, hogy nagy becsü egészségét a' kellemetlen ministerség-változás zavarta meg. A' királyné már tory hölgyekkel eserélte föl whig meghittjeit; férje azonban nem enged magának e' részben parancsoltatni, 's whig barátjait ezentul is meg fogja maga mellett tartani, kik inkább parlamenti üléseikről mondtak le, hogysem Albert hg oldala mellől távozzanak. E' szerint összesen mintegy 20 új választás szükségesült; melyek nagyobb része mindazáltal kétségkül ismét toryk birtokába jutand. — A' francia kormány 3 ezer lovat vásárolt Angliában, darabját 360 pgő forintjával. — A' Globe szerint a' tory ministerség annyira elveszté örömmámorában fejét, hogy az illető peesétek átvétele után nyakra főre mindnyájan visszafutottak Londonba, 's magára hagyák ő felségét, ki őket ebédre méltóztatott meghíni. Azonban ezt nem igen csodálhatni, mert a' gyermekek is megfeledkeznek az ételről, midőn új játékeszköznek jutnak birtokába, 's így történt ez most a' tory ministerekkel is, kik gyomruk az illedék szabályival együtt elfeledék, midőn végre birtokukban láták azon hatalmat, mely után annyi éven át olly epedve sovárogtak. — Southampton partvidéken sept. 6kán iszonyu vihar dühöng; a' hajók vitorlái darabokra foszlottak, számos dereglye fölborult, a' házak födelei leszakadtak, 's néhány pillanat alatt szárazon és tengeren minden fenekestül felfordulni látszott. A' vihar egy óraig tartott. — Az Examiner az orangistákat tory jancsároknak nevezi, 's azt hiszi, hogy ezekkel igen nehezen fog Peel boldogulhatni, mert hű szolgálatjokért majd olly sokat fognak tőle követelni, hogy végveszély nélkül felét is alig teljesíthetendi. —

Franciaország.

(Vélemény Thiers utazásáról.) Németország udvarias vendégszeretben részesíti Thierst; de a' hirlapok drágán fizetetik meg e' kis kiténtetést vele azon csipősségek által, mikkel minden léptét és szavát magyaráztatják. Meggyőződhetik már most Thiers arról, hogy izgató politikája épen nem felelt meg ohajtásinak, 'sőt inkább egészen ellenkező következményű lett. Ha Thiers ministersége előtt teszi vala ez utat, ugyihetőleg nem követte volna el azon hibákat, melyek kora bukását okozták. —

(Merény a' kir. hgek élete ellen.) Strassburgi telegrafi sürgöny szerint sept. 13kán délután 3 órakor pisztolyt lött ki egy férfi a' kir. hgekre, midőn a' 17dik számú algiri könnyű ezredet Parisba vezérlék. A' golyó senkit nem sérte meg 's a' gyilkos fogva van. Ez ezred 8 évig vitézül harczolt Afrikában, 's legközelebb Neuillyben ünnepi lakomával fog megtiszteltetni, melyre 3 ezer katona hivatalos a' Parisban tanyázó ezredekbel. —

Külföldi elegyhír.

Hannoverában több becsületes polgárt fogságra ítélték azért, mivel az új alkotvány ellen voltak, ezek közt van Rumann város-igazgató is, ki 8 héti fogságra van ítélve, melyet 400 talléron válthat meg. A' többi is megválthatja pénzen magát. — Az egyesült statusok elnöke alkalmasint megtagadja jóváhagyását a' bankindítványtól. — Egy gőzös a' tengeren megégett 's a' rajta volt kiköltözök többnyire elveszték. — A' Jour. d. Débats felszólítja az európai kormányokat, hogy Kréta szigetnek egész külön vált igazgatást adassanak a' portával. Senki nem érdemli jobban meg Európa figyelmét mint a' szerencsétlen krétaiak, kiknek száma hajdan egy millió 200ezerre ment, a' velenceiek uralága alatt 900ezerre szállott, a' török meghódításkor 25évi háboru után 600ezerre, a' görög zendülés kiütésekor 300ezerre, jelenleg pedig 150ezerre csökkent. — A' khinai császár végső ellenálláshoz készül, a' seregek összehgyűlését megparancsolta, és a' főparancsnokságot testvérjére bizta. — Az orosz hirlapok koronkint terjesztgetnek egyetmást a' moszkák alattvalói hűségéről; így most egy pétervári lap azt hirteli, hogy egy szokott katona 70 éves, magányosan lakó anyja házában keresett menedekét, de ez azt a' rendőrségnek tüstint bejelentette. A' czártul ezüst emlékpénzt kapott a' természet-elleni anya, a' flu pedig kancsukát. — Erie megégett amerikai gőzösn 170 ember veszté életét. — A' moszka czári téli palota György terme aug. 23ra viradat felé beomlott. A' kárt több millió rubelre teszik. —

Hírnyelvtanítás: sept. 21kén: 3' 8" 6" a' zerus felett.